

Benchmark

Het herkennen, identificeren en beschermen van migranten uit landen van buiten de EU die slachtoffer zijn van mensenhandel

De situatie in Nederland vergeleken met andere EU-landen

De benchmarks van EMN Nederland vergelijken de Nederlandse resultaten van EMN-onderzoeken met die van andere EU-landen en de waarnemende landen van het EMN. Wat zijn de meest relevante overeenkomsten en verschillen? Benchmarks worden opgesteld in overleg met Nederlandse experts op basis van EMN-onderzoeken. Voor meer informatie over de onderzoeken zie: www.emnnetherlands.nl/onderzoeken.

Deelnemende landen

Oostenrijk (AT), België (BE), Bulgarije (BG), Kroatië (HR), Cyprus (CY), Tsjechië (CZ), Estland (EE), Finland (FI), Frankrijk (FR), Duitsland (DE), Griekenland (EL), Hongarije (HU), Ierland (IE), Italië (IT), Letland (LV), Litouwen (LT), Luxemburg (LU), Malta (MT), Nederland (NL), Polen (PL), Portugal (PT), Slowakije (SK), Slovenië (SI), Spanje (ES), Zweden (SE); Noorwegen (NO), Georgië (GE).

Inleiding

Mensenhandel is een buitengewoon ernstige vorm van georganiseerde criminaliteit. Mensenhandel omvat het werven, vervoeren, overbrengen, huisvesten of opnemen van personen door middel van het dreigen met of gebruiken van geweld of andere vormen van dwang strekkende tot uitbuiting.¹ Voorbeelden hiervan zijn het moeten werken onder dwang en slechte arbeidsomstandigheden, kinderarbeid, gedwongen prostitutie of het onder dwang betrokken zijn bij criminele activiteiten. Slachtoffers van mensenhandel behoren vaak tot de meest kwetsbare groepen van de samenleving. De bescherming van slachtoffers en de bestrijding van mensenhandel is een prioriteit van zowel Nederland als de Europese Unie (EU).

Het juridische arsenaal van de EU op het gebied van mensenhandel is tweeledig: de EU heeft regels opgesteld en ingevoerd die specifiek zijn gericht op de identificatie en bescherming van slachtoffers van mensenhandel (zoals de richtlijn ter bestrijding van mensenhandel 2011/36² en de richtlijn inzake de rechten van slachtoffers 2012/29, die betrekking heeft op slachtoffers in het algemeen). Daarnaast kan het juridisch kader voor migratie- en asielpcedures ook, zij het meer indirect, van toepassing zijn op (vermoedelijke of geïdentificeerde) slachtoffers van mensenhandel³.

Volgens de meest recente gegevens van EU-landen en twee waarnemende landen van het EMN (Noorwegen, Georgië) werden tussen 2015 en 2020 meer dan 10.500 slachtoffers van mensenhandel uit landen van buiten de EU geregistreerd. Deze trends lijken een weerspiegeling van de wereldwijde trend: van elk van de 10 ontdekte slachtoffers zijn er vijf volwassen vrouwen en twee meisjes, en één op de drie slachtoffers is een kind⁴.

EMN-onderzoek en benchmark EMN Nederland

Deze benchmark is een vervolg op het onderzoek van het Europees Migratienetwerk (EMN): 'Het detecteren, identificeren en beschermen van onderdanen uit landen van buiten de EU/Schengenzone* die slachtoffer zijn van mensenhandel' (maart 2022). Het onderzoek heeft betrekking op de volgende groepen mensen, die als (vermoedelijke) slachtoffers van mensenhandel zijn gedetecteerd, geïdentificeerd en beschermd:

- asielzoekers;
- mensen die zich in een irreguliere situatie bevinden;
- mensen die in het bezit zijn van een geldige vergunning om op het grondgebied van een lidstaat te verblijven (verblijfsvergunning of visum voor kort verblijf).

1 EMN Glossary 6.0, 'Mensenhandel'

2 Richtlijn 2011/36/EU inzake de voorkoming en bestrijding van mensenhandel en de bescherming van slachtoffers daarvan (de Anti-trafficking Directive).

3 Zo introduceert de richtlijn inzake de bestrijding van mensenhandel de begrippen detectie en identificatie van slachtoffers in alle situaties, terwijl de bestaande instrumenten voor internationale bescherming en procedures voor gedwongen terugkeer niet uitdrukkelijk voorzien in een mechanisme dat hierop is toegesneden maar er wel aan bijdragen.

4 Ter informatie en vergelijking: tussen 2017 en 2018 werden in de EU meer dan 14 000 slachtoffers van mensenhandel geregistreerd; Europese Commissie, Data collection on trafficking in human beings in the EU, 2020, <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/5b93c49f-12a0-11eb-9a54-01aa75ed71a1>; UNODC, Global Report on Trafficking in Persons, 2020, https://www.unodc.org/documents/data-and-analysis/tip/2021/GLOTiP_2020_15jan_web.pdf; The Counter Trafficking Data Collaborative, Global Data Hub on Human Trafficking.

* Personen die geen EU-onderdaan zijn in overeenstemming met Art. 20(1) van het Verdrag van de Europese Unie en geen recht hebben op vrij verkeer binnen de EU, zoals gedefinieerd in Art. 2(5) van Verordening EU/2016/399 (Schengengrenscode). Zie: https://home-affairs.ec.europa.eu/pages/glossary/third-country-national_en

Inhoud

1. Detectie en identificatie	4
1.1 Detectie	4
1.2 Identificatie	5
1.3 Uitdagingen bij de detectie en identificatie	6
1.4 Nationaal verwijzingsmechanisme (National Referral Mechanism)	6
2. Bescherming en ondersteuning	6
2.1 Bescherming door het recht op verblijf	6
2.2 Andere maatregelen inzake ondersteuning en bescherming	8
3. (Vermoedelijke) slachtoffers die onder de Dublin III-verordening vallen	8
3.1 Detectie en identificatie tijdens de Dublinprocedure	9
3.2 Toepassing van de bedenktijd op (vermoedelijke) slachtoffers in de Dublinprocedure	9
3.3 Stopzetting van Dublinoverdrachten	9
4. EU- en internationale samenwerkingsmechanismen	10
4.1 Samenwerking binnen de EU	10
4.2 Internationale samenwerking en samenwerking met landen van buiten de EU	10

Belangrijkste resultaten

Detectie en identificatie

- De meerderheid van de landen (BE, BG, CY, DE, EE, EL, ES, FI, HR, HU, IT, LT, LU, MT, PL, SI) maken een **formeel onderscheid tussen de detectie en identificatie** van slachtoffers van mensenhandel. Nederland en 10 andere landen (AT, CZ, FR, IE, LV, PT, SE, SK; NO, GE) maken formeel geen onderscheid tussen beide fasen. In Nederland wordt het **ontbreken van een formele identificatieprocedure/-status** (los van strafrechtelijke procedures) als een uitdaging beschouwd (ook in IE en LT).
- In landen die formeel onderscheid maken tussen detectie en identificatie zijn onder meer de volgende **instanties betrokken bij de formele identificatie** van slachtoffers: de politie, het openbaar ministerie, migratiediensten, asielmedewerkers, huisartsen of andere gezondheidswerkers, werkgevers, maatschappelijke organisaties en/of een overkoepelend nationaal agentschap.
- Ten behoeve van deze studie wordt in Nederland het **aanbieden van de bedenktijd aangemerkt als het moment van identificatie**. De bedenktijd kan alleen worden aangeboden door de Afdeling Vreemdelingenpolitie, Identificatie en Mensenhandel (AVIM) van de Politie of de Koninklijke Marechaussee (KMar). In sommige gevallen wordt de bedenktijd aangeboden op afspraak van de opsporingsdienst van de Nederlandse Arbeidsinspectie.

Nationaal verwijzingsmechanisme

- De meeste landen (allen behalve FI, FR; NO) hebben een nationaal verwijzingsmechanisme, meestal in de vorm van **een nationaal agentschap** waaraan verschillende instanties verslag kunnen uitbrengen.
- In Nederland, Oostenrijk en Duitsland **bestaan alternatieve mechanismen** die ofwel gericht zijn op geografische gebieden ofwel op specifieke slachtoffergroepen. In Nederland bestaat dit mechanisme onder meer uit een nationaal netwerk van zorgcoördinatoren, structurele samenwerking tussen relevante instanties en een Task Force Mensenhandel welke regelmatig bijeenkomt.

Beschermende en ondersteunende maatregelen

- Overeenkomstig het EU-acquis inzake mensenhandel voorzien alle landen, inclusief Nederland, in het **recht op verblijf en andere ondersteunende maatregelen** (zoals toegang tot informatie, vertalingen, juridische bijstand, huisvesting en materiële bijstand, medische behandeling en sociaal-economische integratie).
- In alle landen, ook in Nederland, hebben slachtoffers van mensenhandel recht op een **bedenktijd**, in sommige gevallen onder bepaalde voorwaarden. Na de bedenktijd verstrekken alle landen een **verblijfsvergunning op basis van de medewerking van slachtoffers aan strafrechtelijke procedures**; sommige landen, waaronder Nederland, bieden ook **alternatieve verblijfsvergunningen**, bijvoorbeeld op basis van de persoonlijke omstandigheden of de kwetsbare positie van het slachtoffer.

Dublinprocedure

- Wanneer er een vermoeden van slachtofferschap ontstaat tijdens de Dublinprocedure, informeren vijf landen (EE, IT, LU, MT, SI) rechtstreeks het land van eerste binnenkomst; dit is niet het geval in Nederland.
- In de meeste landen worden vermoedelijke slachtoffers van mensenhandel die onder de Dublinprocedure vallen een bedenktijd aangeboden (AT, BE, BG, EE, ES, EL, FI, IE, LT, LU, LV, MT, PL, SE, SI; NO). In Nederland is dit momenteel niet het geval, aangezien de bedenktijd alleen geldt voor onderdanen van landen van buiten de EU zonder rechtmatig verblijf. De reikwijdte en de gevolgen voor het beleid van een recente uitspraak van het Europees Hof van Justitie van de Europese Unie (HvJ-EU)⁵ over deze kwestie worden momenteel onderzocht.

Internationale samenwerkingsmechanismen

- Alle landen zijn zowel binnen de **EU als internationaal betrokken bij diverse samenwerkingsmechanismen** op het gebied van mensenhandel, zowel wat betreft kennisuitwisseling als op operationeel niveau.
- Een vaak genoemd mechanisme is het **mensenhandel-programma van Europol's Europees multidisciplinair platform tegen criminaliteitsdreiging (EMPACT)** waarvan Nederland momenteel het voorzitterschap bekleedt en dat door belanghebbenden in Nederland alom als een goede praktijk wordt gezien.

1. Detectie en identificatie

De EU-richtlijn ter bestrijding van mensenhandel⁶ definieert detectie als het proces waarin een mogelijke situatie van mensenhandel wordt geïdentificeerd en wordt gevolgd door identificatie: de formele bevestiging dat de betreffende persoon een vermoedelijk slachtoffer van mensenhandel is.

- Terwijl de meeste landen⁷ een formeel onderscheid maken tussen detectie en identificatie van slachtoffers van mensenhandel (in overeenstemming met de EU-richtlijn inzake de bestrijding van mensenhandel), maken Nederland en 10 andere landen⁸ geen formeel onderscheid tussen de beide fasen⁹.
- Ten behoeve van dit onderzoek wordt het aanbieden van de bedenktijd aangemerkt als het moment van identificatie in Nederland.

1.1 Detectie

In de meeste deelnemende landen, waaronder Nederland, kunnen (vermoedelijke) slachtoffers van mensenhandel door meerdere organisaties en instanties worden gedetecteerd via verschillende detectiemaatregelen.

Verantwoordelijke instanties en detectiemaatregelen

- Instanties die (vermoedelijke) slachtoffers van mensenhandel in de verschillende landen kunnen detecteren zijn onder meer de politie¹⁰, grenswachters¹¹, de arbeidsinspectie¹², migratiediensten¹³, asielmedewerkers¹⁴, huisartsen¹⁵, andere gezondheidswerkers¹⁶, werkgevers¹⁷, vakbonden¹⁸, maatschappelijke organisaties¹⁹, openbare aanklagers²⁰ en /of een speciale nationale instantie/commissie²¹.
- In Nederland kan detectie plaatsvinden door elke organisatie die zich bezighoudt met migranten, waaronder de eerder genoemde organisaties, en door iedereen die vermoedens van slachtofferschap heeft²².
- De meest gebruikelijke **maatregelen** om slachtoffers van mensenhandel te **detecteren** in de deelnemende landen, waaronder Nederland, zijn:
  - (zelf)rapportage via verschillende kanalen²³;
  - bewustwordingscampagnes²⁴;
  - het gebruik van indicatoren om slachtoffers te herkennen²⁵;
  - inlichtingenvergaring²⁶;
  - proactieve screening tijdens asiel- en migratieprocedures (in sommige gevallen daaronder begrepen procedures voor terugkeer en irreguliere migratie)²⁷.

Good practices voor detectie

Er is een aantal *good practices* vastgesteld ten aanzien van de detectie van slachtoffers in Nederland:

- de ontwikkeling van (gemeenschappelijke) indicatorenlijsten en richtsnoeren voor detectie, samen met andere landen; hoewel ook het gebrek aan geharmoniseerde indicatoren werd vastgesteld als een uitdaging²⁸;

- het programma 'Samen tegen Mensenhandel'²⁹ en het domein-overstijgende werkproces over mensenhandel (*Domeinoverstijgende Informatie Gestuurd Werken/DIGW*) ingevoerd door de Nederlandse Politie³⁰;
- specifieke werkinstructies en contactpunten inzake mensenhandel tijdens asielprocedures;
- een IT-instrument om online-advertenties te screenen op tekenen van mensenhandel (ook in EE).

Good practices in **andere landen** op het gebied van detectie zijn onder meer:

- De oprichting van deskundigengroepen binnen de Arbeidsinspectie met onderzoeksbevoegdheden (LT; NO).
- De verspreiding van informatiekaarten over mensenhandel en arbeidsuitbuiting op de werkplek (FI, LT).

1.2 Identificatie

Verantwoordelijke instanties en identificatiemaatregelen

- In de meeste landen is slechts één autoriteit (of slechts enkele autoriteiten)³¹ bevoegd om slachtoffers van mensenhandel uit landen van buiten de EU/Schengenzone (formeel) te identificeren (terwijl detectie meestal kan plaatsvinden door verschillende instanties, zie hierboven). In alle deelnemende landen is de politie bevoegd om slachtoffers van mensenhandel te identificeren³².
- In landen waar een formeel onderscheid bestaat tussen detectie en identificatie, zijn de andere instanties die betrokken zijn bij de identificatie van slachtoffers: het openbaar ministerie³³, migratiediensten³⁴, asielmedewerkers³⁵, huisartsen³⁶ of andere gezondheidswerkers³⁷, werkgevers³⁸, maatschappelijke organisaties³⁹ of een overkoepelend nationaal agentschap⁴⁰.
- In Nederland kan de *feitelijke identificatie* (het aanbieden van bedenktijd) alleen worden gedaan door de Afdeling Vreemdelingenpolitie, Identificatie en Mensenhandel (AVIM) van de Politie, de Koninklijke Marechaussee (KMar), of op voorspraak van de opsporingsdienst van de Nederlandse Arbeidsinspectie.
- Sommige landen kennen ook specifieke identificatiemaatregelen tijdens (ir)reguliere migratie- en asielprocedures⁴¹, terugkeerprocedures⁴², of voor andere kwetsbare groepen⁴³.
- Finland is de enige lidstaat die specifieke identificatiemaatregelen kent voor situaties waarin geen strafrechtelijke vervolging mogelijk is⁴⁴.

Good practices voor identificatie

Er zijn verschillende *good practices* vastgesteld als het gaat om de identificatie van slachtoffers, vooral wat betreft interdepartementale samenwerking:

- **Samenwerking tussen instanties**, gestimuleerd door een leidende rol van gemeenten en het Expertisecentrum Mensenhandel en Mensensmokkel (EMM) in NL;
- **De multidisciplinaire aanpak** op basis van wederzijds vertrouwen en informatie-uitwisseling tussen verschillende instanties, gecoördineerd door de zogeheten Interdepartementale Coördinatiegroep voor de bestrijding van mensenhandel en -smokkel (Federale Overheidsdienst Justitie) in BE;
- Speciale locaties gebaseerd op het zogenaamde *Barnahus-model*, dat oorspronkelijk was ontwikkeld in IJsland (SE, GE); het idee is om te voorzien in een veilige en kindvriendelijke omgeving waar kinderen elk soort misdad kunnen aangeven zonder dat ze naar verschillende instanties worden doorverwezen en hun verhaal steeds weer opnieuw moeten vertellen;
- **Scheiding van de politie-eenheid** die verantwoordelijk is voor de bescherming van slachtoffers en de eenheid die verantwoordelijk is voor het (strafrechtelijk) onderzoek, om vertrouwen op te bouwen tussen (vermoedelijke) slachtoffers en de politie (LU).

1.3 Uitdagingen bij de detectie en identificatie

Ondanks de bestaande detectie- en identificatiemaatregelen hebben Nederland en andere deelnemende landen verscheidene uitdagingen vastgesteld, waaronder de volgende:

- **Het ontbreken van een formeel identificatiemoment** (los van het strafrechtelijk onderzoek) en/of duidelijke identificatie-indicatoren; dit wordt beschouwd als een van de grootste uitdagingen door belanghebbenden in Nederland (in IE en LT zijn soortgelijke uitdagingen gemeld).
- **Fragmentatie** in het proces van detectie, identificatie en bescherming en een wisselende aanpak op basis van de juridische status van het (vermoedelijke) slachtoffer.
- **Gebrek aan voldoende middelen, training en capaciteit** bij de betrokken instanties wat betreft de opsporing en/of identificatie van (vermoedelijke) slachtoffers⁴⁵. Sommige landen waaronder Nederland vinden dit bijzonder relevant in verband met **specifieke slachtoffergroepen of (nieuwe) verschijnselen, zoals online-uitbuiting** (CY, IE, LT, NL)⁴⁶.
- Moeilijkheden bij de detectie van slachtoffers als gevolg van een toename van zogenaamde 'indoor'-victimisatie via onlinekanalen, met name tijdens de COVID-19-pandemie (FR, LU).

1.4 Nationaal verwijzingsmechanisme (National Referral Mechanism)

- De meeste deelnemende landen⁴⁷ meldde dat er op nationaal niveau voor alle soorten slachtoffers nationale verwijzingsmechanismen (National Referral Mechanisms – NRMs) bestaan, meestal in de vorm van een nationaal agentschap waaraan verschillende instanties kunnen rapporteren. Slechts in drie landen (FI, FR; NO) bestaat (nog) geen formeel nationaal verwijzingsmechanisme.
- In Nederland, Oostenrijk en Duitsland bestaan alternatieve mechanismen die ofwel gericht zijn op geografische gebieden (DE⁴⁸, NL) ofwel op specifieke slachtoffergroepen (AT). Het (alternatief voor het) nationale verwijzingsmechanisme in Nederland bestaat onder meer uit een nationaal netwerk van zorgcoördinatoren, structurele samenwerking tussen relevante instanties en een Task Force die regelmatig bijeenkomt.

2. Bescherming en ondersteuning

De beschermings- en steunmaatregelen voor (vermoedelijke) slachtoffers van mensenhandel in de EU-landen, Noorwegen en Georgië kunnen worden onderverdeeld in bescherming via het recht op verblijf en andere beschermings- en steunmaatregelen.

2.1 Bescherming door het recht op verblijf

In Nederland verschillen de regels inzake bescherming via het recht op verblijf niet wezenlijk van die in andere deelnemende landen; een uitzondering vormen vermoedelijke slachtoffers die onder de Dublin-verordening vallen (zie punt 3).

Bedenktijd

Overeenkomstig richtlijn 2008/82/EG (richtlijn verblijfstitels) wordt slachtoffers van mensenhandel uit landen buiten de EU/Schengenzone een bedenktijd geboden, waarin zij gewoonlijk niet aan een andere staat worden overgedragen (met uitzondering van onderdanen van landen van buiten de EU/Schengenzone die onder de Dublinprocedure vallen, zie punt 3 hieronder)⁴⁹.

- In sommige landen is deze bedenktijd afhankelijk van bijvoorbeeld de formele identificatie van het slachtoffer⁵⁰, samenwerking met de autoriteiten⁵¹, of de verplichting om contact met de dader(s) te beëindigen.
- De duur van de bedenktijd in de verschillende landen varieert van 30⁵² tot 90 dagen⁵³,

waarbij Nederland een maximum van 90 dagen aanhoudt. Noorwegen staat een langere bedenktijd van zes maanden toe⁵⁴.

Vergunning op basis van samenwerking bij strafrechtelijke procedures

Na afloop van de bedenktijd bieden bijna alle landen⁵⁵, waaronder Nederland, een tijdelijke verblijfsvergunning aan op basis van medewerking in strafrechtelijke procedures. In Nederland gaat het om een **verblijfsvergunning op tijdelijke humanitaire gronden (humanitair tijdelijk)**.

- In sommige landen, waaronder Nederland, is aan deze vergunning de voorwaarde verbonden dat het slachtoffer aangifte doet⁵⁶; meewerkt aan de strafrechtelijke procedures, en⁵⁷ geen bedreiging vormt voor de openbare orde en veiligheid⁵⁸.
- In andere landen kunnen aanvullende eisen van toepassing zijn, zoals dat het slachtoffer de banden met de dader verbreekt.⁵⁹ In Nederland is dit geen officiële eis.
- In de meeste landen, waaronder Nederland, is deze verblijfsvergunning 6-12 maanden geldig⁶⁰, en kan verlengd worden voor een bepaalde periode⁶¹ of voor de duur van de strafrechtelijke procedures⁶².

Andere soorten verblijfsvergunningen voor slachtoffers van mensenhandel

Naast de vergunning op basis van medewerking aan de strafrechtelijke procedures bieden verreweg de meeste landen andere soorten verblijfsvergunningen voor slachtoffers van mensenhandel, bijvoorbeeld op basis van de **kwetsbare positie en/of persoonlijke omstandigheden van slachtoffers**⁶³.

- Nederland en Spanje, Polen en Slovenië bieden een uitzondering op het vereiste van medewerking in strafrechtelijke procedures om een vergunning te krijgen (op basis van de kwetsbare positie van het slachtoffer)⁶⁴.
- In Nederland gebeurt dit via het zogenaamde *schrijnend pad* dat kan worden ingeroepen als het slachtoffer minderjarig is of vanwege zijn of haar geestelijke toestand niet in staat een verklaring af te leggen, of wanneer het afleggen van een verklaring niet kan worden verwacht wegens bedreigingen door de mensenhandelaars⁶⁵.
- In vijf landen, waaronder Nederland⁶⁶, zijn er vergunningen beschikbaar die specifiek betrekking hebben op rechtmatig verblijf nadat het strafrechtelijk onderzoek is afgerond. In Nederland kunnen slachtoffers van mensenhandel een **verblijfsvergunning op niet-tijdelijke humanitaire gronden** krijgen als het strafrechtelijk onderzoek al drie jaar loopt of als de officier van justitie besluit de dader te vervolgen.

Toegang tot internationale of subsidiaire bescherming

Slachtoffers van mensenhandel uit landen van buiten de EU/Schengenzone kunnen ook toegang krijgen tot internationale of subsidiaire bescherming, hoewel het verlenen van asiel aan slachtoffers van mensenhandel moeilijk kan zijn vanwege de definities in het Vluchtelingenverdrag⁶⁷.

- De meeste deelnemende landen, waaronder Nederland⁶⁸, passen het beginsel van non-refoulement op dezelfde wijze toe op (vermoedelijke) slachtoffers van mensenhandel als in andere gevallen. Evenwel hebben zeven landen, waaronder Nederland,⁶⁹ specifieke regels of (praktische) richtlijnen voor gevallen waarbij sprake is van slachtoffers van mensenhandel.
- In het verlengde van het Verdrag van Istanboel inzake het voorkomen en bestrijden van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld (artikel 60 en 61 betreffende asielaanvragen op grond van geslacht) heeft een aantal landen specifieke bepalingen over geslacht of erkennen geweld op grond van geslacht als een vorm van vervolging⁷⁰. In Nederland heeft de *Vreemdelingenwet* niet specifiek betrekking op geslacht, hoewel asielpcedures vanuit een genderspecifieke benadering worden uitgevoerd.

2.2 Andere maatregelen inzake ondersteuning en bescherming

Naast bescherming door het recht op verblijf kunnen slachtoffers van mensenhandel profijt trekken van een reeks andere beschermings- en steunmaatregelen. De instanties die in de deelnemende landen verantwoordelijk zijn voor het verstrekken van deze steunmaatregelen zijn meestal de politie⁷¹, gemeentelijke instanties⁷², maatschappelijke organisaties⁷³ of organisaties voor slachtofferhulp⁷⁴, gespecialiseerde agentschappen/contactfunctionarissen inzake mensenhandel⁷⁵, en internationale organisaties⁷⁶.

- Nederland biedt over het algemeen dezelfde steunmaatregelen voor slachtoffers als de meeste andere landen, overeenkomstig het EU-acquis (voornamelijk de richtlijn inzake de rechten van slachtoffers en de richtlijn inzake de bestrijding van mensenhandel). Deze maatregelen omvatten:
  - informatie en advies⁷⁷;
  - tolk- en vertaaldiensten⁷⁸;
  - juridische bijstand en hulp⁷⁹;
  - toegang tot passende huisvesting⁸⁰;
  - materiële bijstand⁸¹;
  - toegang tot medische behandeling (fysiek en/of psychologisch)⁸²;
  - sociale en economische integratie door toegang tot werkgelegenheid en onderwijs⁸³.

Sommige landen, waaronder Nederland, hebben speciale maatregelen om slachtoffers te beschermen tegen **secundaire victimisatie**⁸⁴, zoals het (vermoedelijke) slachtoffer pauzes toestaan tijdens het gehoor of worden gehoord door iemand van hetzelfde geslacht⁸⁵. Maatregelen die in andere landen worden toegepast ter voorkoming van secundaire victimisatie omvatten begeleiding van slachtoffers en/of het anderszins aanpassen van de procedures voor het gehoor⁸⁶, of het verlenen van psychologische bijstand⁸⁷.

Ook bieden bepaalde landen, waaronder Nederland, **aanvullende steun- of beschermingsmaatregelen**, zoals (financiële) compensatie voor slachtoffers⁸⁸. Finland biedt daarnaast hulp bij terugkeer en/of bij het vinden van de ouders of voogden van minderjarige (vermoedelijke) slachtoffers van mensenhandel, en in Estland krijgen slachtoffers van mensenhandel indien nodig een speciale 'support person' toegewezen.

3. (Vermoedelijke) slachtoffers die onder de Dublin III-verordening vallen

Het beleid ten aanzien van (vermoedelijke) slachtoffers van mensenhandel in de Dublin-procedure is momenteel een veelbesproken thema in Nederland. Dit komt doordat vermoedelijke slachtoffers die onder de Dublinprocedure vallen sinds 2019 niet meer automatisch binnen 24 uur na het doen van aangifte van mensenhandel een voorlopige verblijfsvergunning krijgen, zoals dit wel het geval is bij andere vermoedelijke slachtoffers uit landen van buiten de EU/Schengenzone (zij krijgen een dergelijke vergunning alleen als zijn/haar aanwezigheid noodzakelijk wordt geacht voor de strafrechtelijke procedure in Nederland). In combinatie met het feit dat (vermoedelijke) slachtoffers van mensenhandel in het kader van de Dublin III-verordening momenteel geen recht hebben op bedenktijd (zie hieronder), heeft dit geleid tot kritiek vanuit het maatschappelijk middenveld dat deze groep onvoldoende wordt beschermd tegen herhaald slachtofferchap.

Nederland heeft in 2021 twee prejudiciële vragen voorgelegd aan het Hof van Justitie van de Europese Unie (HvJ-EU) die relevant zijn voor de situatie van (vermoedelijke) slachtoffers van mensenhandel die onder de Dublinprocedure vallen, namelijk: 1) of (vermoedelijke) slachtoffers uit landen van buiten de EU/Schengenzone die onder de Dublin III-verordening vallen in alle gevallen recht hebben op een bedenktijd (C-66/21), en 2) of de opschorting van de uiterste datum van overdracht gedurende de periode waarin de staatssecretaris van Justitie en Veiligheid beslist op het bezwaar van iemand uit een land van buiten de EU wiens verzoek om een verblijfsvergunning als slachtoffer van mensenhandel is afgewezen in strijd is met de Dublin III-verordening (C-556/21). Op 20 oktober 2022 heeft het HvJ-EU uitspraak gedaan in de eerste zaak (CLI:EU:C:2022:809), waaruit volgt dat de bedenktijd ook - in enigerlei vorm - moet worden aangeboden aan (vermoedelijke) slachtoffers die onder de Dublinprocedure vallen. De precieze reikwijdte en de gevolgen voor het beleid van de uitspraak voor Nederland worden momenteel onderzocht.

3.1 Detectie en identificatie tijdens de Dublinprocedure

- Indien tijdens de Dublinprocedure een vermoeden van mensenhandel opkomt, wordt in de meeste landen, waaronder Nederland, een formele beoordeling uitgevoerd door de bevoegde instanties⁸⁹.
- In vijf landen⁹⁰ wordt het land van eerste binnenkomst direct op de hoogte gebracht; dit is niet het geval in Nederland.
- In Luxemburg zullen de instanties van beide landen, indien de uitbuiting plaatsvond in het eerste land van binnenkomst, samen met het slachtoffer bepalen of hij of zij gevaar loopt indien hij of zij naar de betrokken lidstaat wordt gestuurd.
- In Finland en Bulgarije worden Dublinclaimanten uitdrukkelijk behandeld als een kwetsbare groep, in die zin dat het Dublin-gehoor wordt gebruikt als een belangrijk moment om potentiële slachtoffers van mensenhandel te detecteren.

3.2 Toepassing van de bedenktijd op (vermoedelijke) slachtoffers in de Dublin procedure

- In de meeste lidstaten en Noorwegen krijgen vermoedelijke slachtoffers van mensenhandel die onder de Dublinprocedure vallen een **bedenktijd**⁹¹ aangeboden.
- Dit is niet het geval in Nederland, aangezien de bedenktijd bedoeld is voor diegenen van buiten de EU/Schengenzone die geen rechtmatig verblijf hebben (dus, volgens de Nederlandse instanties, asielzoekers en Dublinclaimanten niet inbegrepen, aangezien zij rechtmatig verblijf in Nederland hebben tot de Dublinoverdracht). Zoals hierboven vermeld worden de gevolgen van het recente arrest van het HvJ-EU in de zaak C-66/21 momenteel in Nederland beoordeeld.

3.3 Stopzetting van Dublinoverdrachten

- In veel landen waaronder Nederland, worden Dublin-overdrachten stopgezet wanneer het (vermoedelijke) slachtoffer formeel is geïdentificeerd⁹² en/of een verblijfsvergunning krijgt⁹³.
- In Frankrijk, wanneer een vereniging die gespecialiseerd is in zorg voor en ondersteuning van slachtoffers van mensenhandel voldoende bewijs van slachtofferschap levert, kan dit ertoe leiden dat de instanties zich belasten met de de asielaanvraag van een persoon uit een land van buiten de EU/Schengenzone die onder de Dublin III-verordening valt zonder formele identificatie door de politie.
- Of (vermoedelijke) slachtoffers die onder de Dublinverordening vallen een verblijfsvergunning krijgen, hangt in Nederland af van de vraag of de medewerking van het slachtoffer noodzakelijk wordt geacht voor strafrechtelijke procedures binnen Nederland (dit beleid is in 2019 ingevoerd)⁹⁴. België, Litouwen en Luxemburg kennen vergelijkbaar beleid.

- Zijn er aanwijzingen voor strafrechtelijke procedures in het land van eerste binnenkomst (dus, buiten Nederland), worden de relevante instanties in het desbetreffende land adequaat geïnformeerd via de officier van justitie.

4. EU- en internationale samenwerkingsmechanismen

De EU-lidstaten, Noorwegen en Georgië werken zowel op EU- als op internationaal niveau samen om mensenhandel op te sporen, te voorkomen en te bestrijden. Nederland is zowel binnen de EU als internationaal actief betrokken bij verschillende samenwerkingsmechanismen en heeft samenwerking tot stand gebracht met landen van buiten de EU/Schengenzone (de landen waar slachtoffers vandaan komen).

4.1 Samenwerking binnen de EU

De meeste landen, waaronder Nederland, nemen deel aan verschillende Europese mechanismen voor kennisuitwisseling en samenwerking⁹⁵:

- Een van de meest gemelde mechanismen, ook door Nederland, is het **Netwerk van nationale rapporteurs** dat wordt geleid door de Nationaal Rapporteur Mensenhandel van de EU⁹⁶.
- Bovendien werd door de deelnemende landen dikwijls verwezen naar **Europol⁹⁷ en Eurojust** als doeltreffende samenwerkingsmechanismen binnen de EU⁹⁸. De helft van de landen en Noorwegen noemde uitdrukkelijk het Europees Multidisciplinair Platform tegen Criminaliteitsdreiging (EMPACT) van Europol⁹⁹.
- In Nederland wordt het **mensenhandel-programma van EMPACT**, waarvan Nederland momenteel de trekker is, door belanghebbenden algemeen beschouwd als een *good practice*.

Op operationeel niveau:

- Landen verwezen vaak naar **gezamenlijke onderzoeksteams** als een waardevol instrument om mensenhandel over de EU-grenzen heen te bestrijden, en zes landen¹⁰⁰ noemden uitdrukkelijk de Europol Joint Action Days. Nederland heeft ook in verschillende landen **liaison officers van de politie** geïnstalleerd.
- Nederland organiseert ad-hoc opleidingen voor wetshandavingsinstanties om wederzijds leren mogelijk maken. Wederzijdse *jobshadowing* tussen de betrokken instanties in de verschillende landen werd ook genoemd door Duitsland (met Bulgarije en Roemenië).

4.2 Internationale samenwerking en samenwerking met landen van buiten de EU

Internationale samenwerkingsmechanismen

- Nederland neemt deel aan verschillende internationale samenwerkingsmechanismen, zoals via de Internationale Organisatie voor Migratie (IOM)¹⁰¹; het initiatief Cooperation on Migration and Partnerships for Sustainable Solutions (COMPASS)¹⁰²; EMPACT THB (zie hierboven); en het Internationaal Centrum voor de ontwikkeling van het migratiebeleid (ICMPD)¹⁰³.
- Internationale mechanismen die vaak werden genoemd door andere deelnemende landen zijn Interpol¹⁰⁴, de Groep van deskundigen inzake actie tegen mensenhandel (GRETA)¹⁰⁵ en de Raad van de Oostzeelanden (CBSS), in het bijzonder het Transnationale Verwijzing Mechanisme (TRM)¹⁰⁶.

Samenwerking met landen van buiten de EU/Schengenzone (herkomstlanden van slachtoffers)

- 16 landen, waaronder Nederland, meldden dat zij zich bij de samenwerking met landen van buiten de EU/Schengenzone vooral richten op **veilige terugkeer en herin-**

tegratie¹⁰⁷. Dit gebeurt vaak via programma's voor bijstand bij de vrijwillige terugkeer en re-integratie (AVRR), uitgevoerd door IOM en andere organisaties¹⁰⁸.

- Bovendien hebben 16 landen, waaronder Nederland¹⁰⁹ **initiatieven** gemeld om **politie-samenwerking en -onderzoeken** in het kader van arbeidsuitbuiting in landen van buiten de EU/Schengenzone mogelijk te maken.
- Nederland neemt deel aan het initiatief Finance Against Slavery and Trafficking (FAST) samen met de Verenigde Naties (VN), Australië en Liechtenstein. Nederland organiseert ook workshops voor capaciteitsopbouw om de samenwerking met de desbetreffende instanties in de landen van herkomst en doorreis van de slachtoffers te verbeteren.
- Deelnemende landen (waaronder Nederland)¹¹⁰ maken ook gebruik van **internationale verbindingfunctionarissen of diplomatieke missies**¹¹¹ als samenwerkingsmechanismen met landen van buiten de EU.

5 CJEU, C-66/21, ECLI:EU:C:2022:809.

6 Richtlijn 2011/36 inzake de voorkoming en bestrijding van mensenhandel en de bescherming van slachtoffers daarvan, en ter vervanging van Kaderbesluit 2002/629/JBZ van de Raad, artikel 11, lid 2 en 5, artikel 12, lid 2 en 3.

7 BE, BG, CY, CZ, DE, EE, EL, ES, FI, FR, HR, HU, IT, LT, LU, MT, NL, PL, SI.

8 AT, CZ, FR, IE, LV, NL, PT, SE, SK en NO, GE.

9 Omdat er geen moment is van formele identificatie is het namelijk niet altijd duidelijk wanneer in het proces slechts vermoedens van slachtofferschap bestaan (detectie) en wanneer het zeker wordt geacht dat iemand slachtoffer is (identificatie).

10 In alle landen is de wetshandhaving (de politie en in sommige gevallen het openbaar ministerie) bevoegd om slachtoffers van mensenhandel te herkennen en te identificeren.

11 BE, BG, CY, CZ, DE, EE, EL, ES, FI, FR, HR, IE, LT, LU, LV, MT, NL, PL, PT, SE, SI, SK en NO, GE.

12 BE, BG, CY, CZ, DE, EE, EL, ES, FI, FR, HR, HU, IE, LT, LU, LV, MT, NL, PT, SE, SI, SK en NO, GE.

13 BE, BG, CY, CZ, DE, EE, EL, ES, FI, FR, HR, HU, IE, LT, LU, LV, MT, NL, PL, PT, SE, SI, SK en NO, GE.

14 BE, BG, CY, CZ, DE, EE, EL, ES, FI, FR, HR, HU, IE, IT, LT, LU, LV, MT, NL, PT, SE, SI, SK en NO, GE.

15 BE, CZ, FI, FR, HR, IE, LU, NL en NO, GE.

16 BE, EL, FI, FR, HR, IE, IT, LU, LV, NL, SE, SK en GE.

17 BE, FI, FR, HR, IE, LV, LU, NL, SE.

18 BE, FI, FR, IE, LT, LV, LU, NL, SE, SI.

19 BE, CY, CZ, DE, EE, EL, ES, FI, FR, HR, IE, LT, LU, LV, MT, NL, PL, PT, SE, SI, SK en NO, GE.

20 BE, CY, EE, FI, FR, HR, IE, NL, PL, SE en GE.

21 In FI en GE.

22 De instanties die in de verschillende landen verantwoordelijk zijn voor de detectie zijn onder meer de politie (in alle landen is de wetshandhaving (de politie en in sommige gevallen het openbaar ministerie) bevoegd om slachtoffers van mensenhandel te detecteren en te identificeren), grenswachten (BE, BG, CY CZ, DE, EE, EL, ES, FI, FR, HR, IE, LT, LU, LV, MT, NL, PL, PT, SE, SI, SK en NO, GE), de arbeidsinspectie (BE, BG, CY CZ, DE, EE, EL, ES, FI, FR, HR, HU, IE, LT, LU, LV, MT, NL, PL, PT, SE, SI, SK en NO, GE), migratiediensten (BE, BG, CY, CZ, DE, EE, EL, ES, FI, FR, HR, HU, IE, LT, LU, LV, MT, NL, PL, PT, SE, SI, SK en NO, GE), asielmedewerkers (BE, BG, CY, CZ, DE, EE, EL, ES, FI, FR, HR, HU, IE, IT, LT, LU, LV, MT, NL, PT, SE, SI, SK en NO, GE), huisartsen (BE, CZ, FI, FR, HR, IE, LU, NL en NO, GE), andere gezondheidswerkers (BE, EL, FI, FR, HR, IE, IT, LU, LV, NL, SE, SK en GE), werkgevers (BE, FI, FR, HR, IE, LV, LU, NL, SE), vakbonden (BE, FI, FR, IE, LT, LV, LU, NL, SE, SI), maatschappelijke organisaties (BE, CY, CZ, DE, EE, EL, ES, FI, FR, HR, IE, LT, LU, LV, MT, NL, PL, PT, SE, SI, SK en NO, GE), openbare aanklagers (BE, CY, EE, FI, FR, HR, IE, NL, PL, SE en GE), of een speciale nationale instantie/commissie (in FI en GE).

23 AT, BE, BG, CY, CZ, DE, EE, EL, ES, FI, FR, HR, HU, IE, LU, LV, NL, PT, SE, SI, SK en NO, GE;

24 AT, BE, BG, CZ, DE, EE, EL, ES, FI, FR, HR, HU, IE, LU, LV, NL, PT, SE, SI, SK en NO, GE.

25 AT, BE, CY, CZ, DE, EE, EL, ES, FI, FR, HU, IE, LT, LU, LV, NL, PL, PT, SE, SI, SK en NO, GE.

26 BE, BG, CY, CZ, DE, EE, EL, ES, FI, FR, HR, HU, IE, LV, LU, NL, PT, SE, SK en NO, GE.

27 Asiel (AT, BE, BG, CY, CZ, DE, EE, EL, ES, FI, FR, HU, IE, IT, LT, LV, LU, NL, PL, PT, SI, SK en GE) en andere migratieprocedures (BG, CY, CZ, DE, EE, EL, ES, FI, FR, HU, LV, NL, PT, SE, SI, SK en GE).

28 In 2011 namen Bulgarije, Frankrijk, Griekenland, Nederland, Roemenië en Spanje deel aan het project 'Ontwikkeling van gemeenschappelijke richtsnoeren en procedures voor de identificatie van slachtoffers van mensenhandel', dat resulteerde in de opstelling van een handboek voor de frontlijn-detectie van slachtoffers van mensenhandel. Het bevatte een verzameling indicatoren voor verschillende groepen slachtoffers en uitbuitingssituaties.

29 Nederland is in 2018 gestart met het programma 'Samen tegen mensenhandel'. Het programma waarbij diverse instanties en organisaties betrokken zijn die zich bezighouden met de bestrijding van mensenhandel streeft naar versterking van de samenwerking tussen instanties en andere actoren (bijvoorbeeld zorginstellingen en opvangcentra). NB: Dit programma betreft alle aspecten van de bestrijding van mensenhandel, niet alleen de detectie van (vermoedelijke) slachtoffers.

30 De Nederlandse politie voert een systeem in, het zogenaamde Domeinoverstijgend Informatie Gestuurd Werken (DIGW), dat bedoeld is om inlichtingen te gebruiken bij het herkennen van mensenhandel en de slachtoffers ervan. Het is een brug tussen inlichtingen- en onderzoeksprocedures. Dit systeem gebruikt kennismodellen om strafwetten te vertalen naar feitelijke indicatoren.

31 Of, in sommige gevallen, een combinatie van verschillende instanties (EE, FI, IT).

32 In vier landen (BG, IE, ES, MT) is de politie de enige instantie die bevoegd is om slachtoffers van mensenhandel uit landen buiten de EU/Schengenzone te identificeren.

33 In BE, CY, EE, EL, FI, HR; ook in CZ, PT, SE en GE (geen formeel onderscheid).

34 FI; ook in CZ, PT, SE, SK en NO (geen formeel onderscheid).

35 In DE, FI, IT; ook in CZ, PT, SE, SK en NO (geen formeel onderscheid).

36 HR; ook in SE (geen formeel onderscheid).

37 In HR, IT; ook in CZ, SE en SK (geen formeel onderscheid).

38 HR.

39 DE, ES, LV, SE, SK; ook in CZ, LV, SE, SK en NO (geen formeel onderscheid).

40 FI en DE.

- 41 DE, FI, HY, LT, SK en NO (asiel), FI, SE, SK en NO (reguliere migratie), SP en NO (illegale migranten).
- 42 HU, LT, NO.
- 43 BE, ES, HR, HU, IE, SE, SK, NO.
- 44 FI voorziet hierin in de vorm van een nationaal systeem voor bijstand aan slachtoffers van mensenhandel dat een slachtoffer formeel kan identificeren na raadpleging van een multidisciplinaire deskundigengroep.
- 45 Het gebrek aan aangepaste middelen en opleiding werd bijna overal beschouwd als een belemmering voor de detectie van (verschillende vormen van) mensenhandel; BE, FI, IE, LT, SE en GE bemerkten een algemeen gebrek aan capaciteit op nationaal en lokaal niveau in dat opzicht.
- 46 CY, IE, LT, NL; het is opmerkelijk dat de Nederlandse politie al vóór de pandemie begon te investeren in meer digitale deskundigheid.
- 47 BE, BG, CY, CZ, EE, ES, HR, IE, LT, LU, PL, PT, SE, SI, SK en GE.
- 48 Met uitzondering van één centraal verwijzingspunt voor asielzoekers (in DE).
- 49 De meeste EU-lidstaten, Noorwegen en Georgië, staan zowel vermoedelijke als geïdentificeerde slachtoffers bedenktijd toe (AT, BE, BG, CY, CZ, DE, EL, FI, IE, IT, LV, NL, PT, SE, SK en NO, GE), terwijl de overige landen een formele identificatie van slachtoffer als voorwaarde stellen (EE, ES, FR, HR, HU, LT, LU, MT, SI).
- 50 EE, ES, FR, HR, HU, LT, LU, MT, SI.
- 51 BG, LT, MT.
- 52 AT, CY, FR, LT, LV, MT (uit te breiden), SI, SE en GE.
- 53 GE, BG, BE, CZ, EE, EL, ES, IE, LU, NL, PL, PT, SK.
- 54 Bedenktijd kan in Nederland uiteindelijk alleen worden aangeboden door de Politie (ook in AT, CZ, DE, EE, ES, FI, FR, HU, IE, IT, LU, LV, NL, PL, PT, SE, SI, SK en NO), de Koninklijke Marechaussee (KMar) (ook FI, FR, PL, PT) en de opsporingsdienst van de Arbeidsinspectie (ook in FR en SI); terwijl in andere landen ook het openbaar ministerie (BG, EE, EL, DE, IT, LT, PL, SE, SK), maatschappelijke organisaties (in BE, CZ, HR, SI, SK), het ministerie (LU, SK), een speciale instelling of commissie (FI), of centra voor maatschappelijk werk (SI) gemachtigd kunnen zijn om bedenktijd aan te bieden.
- 55 AT, BE, CY, CZ, DE, EE, EL, ES, FI, FR, HU, LT, LU, LV, MT, NL, PL, PT, SE, SI, SK en NO, GE.
- 56 Ook in FR, LU en NO.
- 57 Ook in AT, CY, DE, FI, FR, IE, LU, LV, PT, SE, SI, SK en NO.
- 58 Ook in BE, CY, DE, EE, FR, HR, LU, PL, SE, SI. In Nederland geldt deze voorwaarde niet indien het gevaar verband houdt met het slachtofferschap van mensenhandel.
- 59 BE, CY, DE, EE, FI, FR, IE, LU, PL, PT, SE, SI, SK en NO.
- 60 AT (12 maanden, verlengbaar), BE (drie maanden voor vermoedelijke slachtoffers; zes maanden voor geïdentificeerde slachtoffers), CY (12 maanden, verlengbaar) CZ (zes maanden), DE (minimaal zes maanden), EE (6-12 maanden), EL (12 maanden), FI (6-12 maanden), FR (6-12 maanden afhankelijk van de situatie), HR (6-12 maanden), HU, IE (zes maanden voor geïdentificeerde slachtoffers), IT (initiële duur zes maanden, verlengbaar tot 12 maanden, LU (zes maanden, verlengbaar), LV, NL (12 maanden, verlengbaar).
- 61 AT, CY, NL, SI, SK, LU (telkens met zes maanden te verlengen voor de duur van de juridische procedure), voor NL met 12 maanden verlengen voor de duur van juridische procedure.
- 62 BE, CY, CZ, EE, EL, FI, FR, HU, IE, LU, PL, SE en NO, GE; in Nederland kan deze vergunning worden verlengd voor telkens een periode van 12 maanden tot het einde van het strafrechtelijk onderzoek.
- 63 BE, BG, CZ, DE, EL, ES, FI, FR, HR, IT, LU, LV, MT, NL, PL, SI en GE.
- 64 ES, NL, PL en SI.
- 65 Het 'schrijnend pad' is technisch gezien geen ander soort vergunning; het slachtoffer krijgt namelijk nog steeds dezelfde verblijfsvergunning (op tijdelijke humanitaire gronden) als andere slachtoffers die meewerken aan de strafrechtelijke procedure.
- 66 BE, FR, NL, PL en NO.
- 67 Dit staat uitdrukkelijk in de preambule van de richtlijn verblijfsvergunning, overweging 4, en komt ook tot uiting in het EU-asielacquis dat slachtoffers van mensenhandel uitdrukkelijk erkent als een kwetsbare groep met eventuele bijzondere opvangbehoeften (bv. herschikking van de erkenningsrichtlijn, artikel 20, lid 3). Er dient echter op te worden gewezen dat een slachtoffer zijn van mensenhandel op zich geen reden is om internationale bescherming te krijgen.
- 68 AT, BE, BG, CZ, DE, EE, EL, ES, FI, FR, HR, HU, IT, LT, LU, LV, MT, NL, PL, SE, SI, SK en NO, GE.
- 69 SE, SI, HR, LU, CY, GR, NL.
- 70 AT, BE, DE, FI, IE, LU, SE en NO.
- 71 Voor informatie en advies, vertolking en vertaling (vooral tijdens de bedenktijd), juridische bijstand en hulp (tijdens de bedenktijd), toegang tot medische behandeling (in sommige gevallen), integratie (in zeer zeldzame gevallen), maatregelen om secundaire victimisatie te voorkomen (meestal).
- 72 Voor informatie en advies, vertolking en vertaling, juridische bijstand en hulp, toegang tot passende huisvesting, materiële bijstand, toegang tot medische behandeling, integratie, maatregelen om secundaire victimisatie te voorkomen (in sommige gevallen).
- 73 Voor informatie en advies, vertolking en vertaling, juridische bijstand en hulp, toegang tot passende huisvesting, materiële bijstand, toegang tot medische behandeling, integratie, maatregelen om secundaire victimisatie te voorkomen (in sommige gevallen).
- 74 Voor materiële bijstand (in AT en LU).
- 75 Voor informatie en advies (contactfunctionarissen), toegang tot passende huisvesting, materiële bijstand.
- 76 Voor informatie en advies, integratie door toegang tot werk en onderwijs (in sommige gevallen), maatregelen om secundaire victimisatie te voorkomen.
- 77 AT, BE, BG, CY, CZ, EE, FI, HR, IE, IT, LU, SE, SI, SK en NO, GE (met uitzondering van slachtoffers uit landen buiten de EU/Schengenzone die onder de Dublinprocedure vallen, aangezien Georgië niet gebonden is door de Dublin III-verordening); CZ, ES, EL, HU en PO, alleen bepaalde soorten informatie voor bepaalde groepen slachtoffers.
- 78 AT, BE, BG, CY, CZ, EE, ES, FI, FR, HR, IE, IT, LU, NL, SE, SI, SK en NO, GE (gegarandeerd in alle gevallen); EL, HU, LT, LV, PL, PT (alleen in bepaalde situaties).
- 79 AT, BE, BG, CY, CZ, DE, EE, EL, ES, FI, FR, HR, IE, IT, LT, LU, NL, SE, SI, SK en NO, GE.
- 80 AT, BE, BG, CY, CZ, DE, EE, FI, FR, HR, IT, LU, LV, NL, PL, SE, SI, SK en NO, GE. NO (in alle gevallen).
- 81 AT, BE, BG, CZ, DE, EE, ES, FI, FR, IE, IT, LT, LU, LV, NL, PL, SK, NO (tijdens asiel- en Dublin III-procedures).
- 82 AT, BE, BG, CZ, EE, ES, FI, FR, HR, IE, IT, LT, LU, LV, NL, SE, SI, SK en GE, NO (in alle situaties); DE, EL, HU, PL, PT (alleen in bepaalde situaties).
- 83 AT, BE, BG, CY, ES, FI, HR, IT, LU, SI en NO, GE (in alle situaties); alleen in bepaalde situaties: CZ, DE, EE, EL, ES, IE, FR, HU, LV, NL, PL, PT, SE, SK.
- 84 Er dient echter op te worden gewezen dat maatregelen ter voorkoming van secundaire victimisatie minder werden gemeld dan de andere voornoemde beschermingsmaatregelen. Dergelijke maatregelen kunnen worden toegepast tijdens de bedenktijd, gedurende identificatie, asiel-/migratie- of strafrechtelijke procedures.
- 85 CZ, DE, EL, FR, HR, NL, SE en NO.
- 86 CZ, DE, FR, HR, SE en NO.
- 87 FR, LT, SI.
- 88 AT, BE, CY, EL, FR, LT, LV, NL, SL en GE.
- 89 AT, BE, CY, CZ, DE, EE, FI, FR, HR, IE, IT, LT, LU, NL, SE, SI, SK en NO, GE.
- 90 EE, IT, LU, MT, SI.
- 91 AT, BE, BG, EE, ES, EL, FI, IE, LT, LU, LV, MT, PL, SE, SI en NO (soms onder bepaalde voorwaarden).
- 92 CY, DE, LU en NO.
- 93 BE, FI, FR en NO.
- 94 In het bijzonder krijgen (vermoedelijke) slachtoffers van mensenhandel die onder de Dublinprocedure vallen in NL alleen een verblijfsvergunning indien het openbaar ministerie besluit dat er voldoende aanwijzingen zijn om een strafrechtelijk onderzoek in te stellen, en indien de aanwezigheid van de vreemdeling vereist is voor deze strafrechtprocedure.

- 95 Andere mechanismen binnen de EU zijn onder meer Het Europees netwerk voor terugkeer en re-integratie (ERRIN), dat zorgt voor samenwerking tussen de migratiediensten (NB: de activiteiten van dit netwerk zijn overgedragen aan Frontex); het Europees Netwerk inzake Criminaliteitspreventie (EUCPN), een expertisecentrum dat het lokale, nationale en Europese niveau verbindt; het Euregionaal Informatie- en Expertise Centrum (EURIEC), dat de grensoverschrijdende administratieve samenwerking bij de bestrijding van grensoverschrijdende criminaliteit versterkt; en het informele Europese netwerk voor de uitwisseling van *good practices* tussen beroepsbeoefenaars en nationale instanties als het gaat om de zorg voor slachtoffers van kinderhandel, het netwerk dat onder het 'Koutcha-project' valt; het Centrum voor Politie- en Douanesamenwerking (PCCC) voor de interne grensregio's.
- 96 BE, BG, CY, CZ, DE, EE, EL, ES, HR, FI, FR, IE, IT, LT, LU, LV, NL, SE, SI, SK en NO.
- 97 AT, BE, CY, CZ, DE, EL, FI, FR, HR, HU, IE, IT, LT, LU, LV, NL, PT, SI, SK en NO, GE.
- 98 BE, CZ, EL, ES, FI, SK, NO, GE.
- 99 AT, BE, CY, CZ, EL, ES, FI, FR, HR, HU, IE, IT, LT, LV, NL, PT, SE en NO.
- 100 AT, BE, DE, ES, FR, HR.
- 101 CZ, DE, LT, LU, NL, IE, SK en NO, GE.
- 102 In 2021 lanceerden de IOM en het Nederlandse ministerie van Buitenlandse Zaken het initiatief Cooperation on Migration and Partnerships for Sustainable Solutions (COMPASS), een wereldwijd samenwerkingsinitiatief waarbij 12 landen betrokken zijn (Afghanistan, Tsjaad (DTM), Egypte, Ethiopië, Irak, Libanon, Libië, Mali, Marokko, Niger, Nigeria en Tunesië). COMPASS hanteert een maatschappij-brede aanpak om mensenhandel te bestrijden en vrijwillige terugkeer op duurzame wijze te bevorderen.
- 103 DE verwees ook naar het ICMPD in het kader van internationale samenwerkingsmechanismen.
- 104 CY, CZ, EL, HR, IE, LU, LV, SK en GE.
- 105 CY, EL, FR, LV, SK en NO, GE.
- 106 EE, FI, SE.
- 107 AT, BE, CY, CZ, EL, FI, FR, HR, IE, IT, LT, LU, NL, SI, SK en NO.
- 108 Het (door AMIF gefinancierde) project Transnational Action - safe and sustainable return and reintegration for victims of trafficking (TACT) heeft bijvoorbeeld Griekenland, Frankrijk, Italië, Polen en Spanje als landen van bestemming, en Albanië, Marokko en Oekraïne als prioritaire landen voor terugkeer.
- 109 AT, BE, CY, CZ, EL, FI, FR, HR, IE, IT, LT, LU, NL, SI, SK en NO.
- 110 BE, CZ, EL, ES, FR, HR, LT, LV, NL en GE.
- 111 BE, EL, HR, LU, LV en GE.